

ת"פ 64614/12/18 - מדינת ישראל נגד אחמד עטואן, מחמוד עטואן

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 64614-12-18 מדינת ישראל נ' עטואן ואח'

בפני כבוד סגן הנשיא ירון מינטקביץ
בעניין: מדינת ישראל ע"י עו"ד גל נשרים

המאשימה

נגד

1. אחמד עטואן

2. מחמוד עטואן

ע

הנאשמים

ע"י עו"ד אימן חטיב

גזר דין

רקע

הנאשמים הורשעו על פי הודאותיהם בביצוע עבירות שונות על פקודת מס הכנסה:

על פי עובדות האישום, בשנים 2006-2015 פעלו הנאשמים כקבלני בניין עצמאיים במושב בני דרום ובצעו שם עבודות שונות לתושבי המקום, אך נרשמו כעוסקים ברשות המסים רק בשנת 2010. נאשם מס' 1 היה אחראי על הקשר עם הלקוחות, קביעת מחיר העבודות וגביית התשלום בעבורן ואילו נאשם מס' 2 היה אחראי על "מתן הוראות לפועלים שהועסקו בביצוע העבודות".

במסגרת עבודתם לאורך התקופה האמורה, קיבלו הנאשמים תשלומים המצטברים למעל 5.8 מיליון ש"ח, אך לא הוציאו חשבוניות מס ולא דיווחו עליהם לרשות המסים: בין השנים 2006 ועד 2008 הנאשמים כלל לא היו רשומים ולא דיווחו דבר ואילו בשנים 2011 עד 2013 ובשנת 2015 הם הגישו דו"חות מהם השמיטו חלק ניכר מהכנסותיהם.

בשל מעשים אלו, הורשע נאשם מס' 1 בשלוש עבירות מרמה ותחבולה בשל מעשיו בשנים 2006-2008 ובארבע עבירות של השמטת הכנסות בכוונה להתחמק מתשלום מסים בשל מעשים בשנים 2011-2013 ושנת 2015.

נאשם מס' 2 הורשע בשלוש עבירות של אי הגשת דו"ח במועד בשל מעשיו בשנים 2006-2008 ובארבע עבירות של הגשת דו"חות לא נכונים בשל מעשיו בשנים 2011-2013 ו- 2015.

הודאות הנאשמים באו במסגרתו של הסדר טיעון, אשר כלל תיקונים בכתב האישום. ביחס לנאשם מס' 1 אין בין הצדדים הסכמה בשאלת העונש והוסכם כי כל צד יטעם כפי הבנתו. ביחס לנאשם מס' 2 הוסכם, כי שני הצדדים יעתרו במשותף להשית עליו עונש של חמישה חודשי מאסר בפועל, מאסר מותנה וקנס לשיקול דעת בית המשפט.

הסדר הטיעון הוצג ביום 29.7.19 ומאז נדחו הטיעונים לעונש מספר פעמים על מנת לאפשר לנאשמים להסיר את מחדלי כתב האישום ולהגיע להסדר שומה. בסופו של יום נשמעו הטיעונים לעונש ביום 13.7.20, ושימוע גזר הדין נדחה

לבקשת הנאשמים מאותם טעמים.

טיעוני הצדדים

ב"כ המאשימה ביקש לכבד את ההסדר העונשי עם נאשם מס' 2, ונימק את ההסדר בקושי ראיתי שעמד בפני המאשימה והודאת הנאשם, שחסכה זמן שיפוטי.

ביחס לנאשם מס' 1 טען ב"כ המאשימה, כי לאור חומרת מעשיו ופגיע בערכים מוגנים, מתחם העונש ההולם הוא מאסר לתקופה שבין 34 חודשים ל- 50 חודשים. לענין קביעת העונש טען, כי ככל שסיר את המחדלים, כפי שמסתמן, יש להשית עליו עונש בצידו הנמוך של המתחם, קרי שלוש שנות מאסר.

ב"כ המאשימה הדגיש, כי יש לאבחן בין שני הנאשמים, שכן חלקו של נאשם מס' 1 היה מרכזי ומשמעותי במידה ניכרת מזה של נאשם מס' 2 והפער ביניהם הוא "דרמטי".

ב"כ הנאשמים שם את הדגש על כך ששני הנאשמים קבלו אחריות למעשיהם והודו במיוחס להם, ובכך חסכו זמן שיפוטי רב. עוד טען, כי בשורה התחתונה הנזק שנגרם לקופה הציבורית בשל מעשי הנאשמים הוא כ- 300,000 ש"ח לכל היותר.

לאור אלה, טען, כי מתחם העונש ההולם את מעשיו של נאשם מס' 1 הוא מאסר לתקופה שבין ששה חודשים ועד 24 חודשים וביקש להשית על הנאשם עונש בצידו התחתון של המתחם.

ביחס לנאשם מס' 2 ביקש לכבד את ההדר ולהשית קנס נמוך.

נאשם מס' 1 אמר כי הוא מתנצל על מעשיו וכי פעל מ"חוסר ידע". עוד אמר, כי הוטלו עליו עיקולים והדבר מקשה עליו לעבוד ולהתפרנס.

ב"כ שני הצדדים הגישו פסיקה לתמיכה בעמדותיהם.

מתחם העונש ההולם - נאשם מס' 1

חומרת מעשי הנאשם ברורה: לאורך תקופה של מספר שנים הפעיל הנאשם עסק, שעיקר הכנסותיו לא דווחו לרשויות, וזאת בכוונה להתחמק מתשלום מסים. שלוש שנים פעל הנאשם מבלי שנרשם ודיווח כלל, וארבע שנים פעל תוך השמטת מרבית הכנסותיו. סך הכל נמנע הנאשם מלדווח על הכנסות בסכום כולל של מעל 5.8 מיליון ש"ח לאורך השנים.

מלבד חומרת העבירות ופגיעתן בערכים מוגנים חשובים, אלו עבירות אשר הפתוי לבצען גדול וסיכויי התפיסה נמוכים. לפיכך יש מדיניות ענישה ראויה אמורה להרתיע נאשמים מבצע עבירות דומות.

לענין הערכים המוגנים, ר' למשל 3641/06, צ'צ'קס נ' מדינת ישראל.

"בית-משפט זה חזר והדגיש לאורך השנים את החומרה שבה יש להתייחס לעבריינות כלכלית, ועבריינות מס בכלל זה, נוכח תוצאותיה ההרסניות למשק ולכלכלה ולמרקם החברתי, ונוכח

פגיעתה הקשה בערך השוויון בנשיאת נטל חובות המס הנדרש לצורך מימון צרכיה של החברה ולפעילות התקינה של הרשויות הציבוריות. העבריינות הכלכלית, ועבריינות המס בכללה, איננה מסתכמת אך בגריעת כספים מקופת המדינה. היא פוגעת בתודעת האחריות המשותפת של אזרחי המדינה לנשיאה שוויונית בעול הכספי הנדרש לסיפוק צורכי החברה, ובתשתית האמון הנדרשת בין הציבור לבין השלטון האחראי לאכיפה שוויונית של גביית המס - פגיעה הנעשית לרוב באמצעי מירמה מתוחכמים, קשים לאיתור."

לעתים רבות מתיחסת החברה בסלחנות לעברייני מסים, כאילו אין במעשיהם חומרה או פסול מוסרי או ערכי - ולא היא. המנעות תשלום מסים חותרת תחת ערכים חברתיים בסיסיים של שוויון בנשיאה בנטל ומכל בחינה שקולה לשליחת יד לקופת הציבור. משכך, נקודת המוצא היא, כי יש לראות את עברייני המסים ככל עברייני אחר שולח ידו ברכוש חברו - בהבדל שסיכויי תפיסתו של עברייני המסים נמוכים יותר ורווחיו לרוב גבוהים יותר מאלו של גנב "רגיל", והוא אף אינו משלם את מחיר ההוקעה החברתית אותו משלם עברייני רכוש אחר. לפיכך, על מדיניות הענישה לתת ביטוי לקלון שבעבירות מסים ולכך שאין הבדל בין מי שמתחמק מתשלום מס אמת ובין מי ששולח יד לרכוש חברו.

ר' בהקשר זה רע"פ 7135/10 חן נ' מדינת ישראל, בפסקה יא':

"יש המתפתים לראות עבירות מס, שאין הנגזל האינדיבידואלי בהן ניצב לנגד העיניים והרי הוא הציבור כולו, 'חסר הפנים' כביכול - במבט מקל. לא ולא. אדרבה, בית משפט זה, עוד משכבר הימים, ראה אותן בחומרה וקבע 'כמדיניות רצויה, שלא לאפשר ריצוי עונש מאסר בעבודות שירות כשהמדובר בעבירות פיסקליות' (ע"פ 4097/90 בוירסקי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] מיסים ה(1); שציטטה המשיבה). אכן, רבים מעברייני המס הם אנשים שייראו כנורמטיביים ביסודם, אשר לא ישלחו יד לכיס הזולת - אך אינם נרתעים משליחת יד לכיס הציבורי. לכך מחיר בענישה" (ראו בנוסף: רע"פ 74/13 חלידו נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (17.4.2013); רע"פ 7790/13 חיים נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (20.11.2013); רע"פ 5358/12 שוקרון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (10.7.2012)).

פסיקה עקבית קובעת, כי בעבירות מסים יש להחמיר עם העבריינים לשם הרתעה, בשל הקלות שבביצוע העבירות והקושי לאתר מבצעה. בפסיקה ניתן דגש על הערך החברתי העומד בבסיס החובה לשלם מסים ולשאת בנטל הכללי ועל הפגיעה החברתית והכלכלית הנגרמות כתוצאה מהן. כן נפסק לא אחת, כי לנסיבות האישיות של העברייני יש משקל נמוך. ר' למשל רע"פ 7964/13, יוחנן רבינשטיין נ' מדינת ישראל (פסקה 9):

חומרתן של עבירות המס נעוצה בפגיעתן הקשה בערך השוויון, העומד ביסוד חובת תשלום המס. ההתחמקות הבלתי חוקית מתשלום מס אמת, מגדילה את עול המס המוטל על אזרחי המדינה, והיא פוגעת בקופה הציבורית. אין צריך לומר, כי באותה שעה, המתחמק ממס נהנה משירותיה של המדינה, הממומנים מכיסיהם של אזרחים שומרי חוק. חומרה זו היא שהביאה למדיניות ענישה מחמירה הנלווית לעבירות המס, ובמסגרתה יש לבכר את האינטרס הציבורי על פני שיקולים הנוגעים לנסיבותיו האישיות של המבקש ולקשייו הכלכליים. ככלל, הרשעה בעבירות מס תגרוור אחריה הטלת עונש מאסר מאחורי סורג ובריה לצד הטלתו של קנס כספי, אשר נועד לפגוע בכדאיות הכלכלית של ביצוע העבירות.

ר' גם רע"פ 977/13 אודיז נ' מדינת ישראל (20.2.2013) [פורסם בנבו]:

"בית משפט זה כבר קבע, לא אחת, כי עבירות המס מתאפיינות בחומרה יתרה נוכח פגיעתן הישירה- בקופה הציבורית, והעקיפה- בכיסו של כל אזרח, ולאור חתירתן תחת ערך השוויון בנשיאת נטל המס [...] לאור הלכה זו הותוותה בפסיקה מדיניות הענישה, לפיה יש לגזור את דינם של עברייני המס תוך מתן הבכורה לשיקולי ההרתעה, ולהעדיף על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם [...]. עוד נקבע, כי בגין עבירות אלו, אין להסתפק, ככלל, בהשתת עונש מאסר, אשר ירוצה בעבודות שירות, אלא יש למצות את הדין עם העבריינים באמצעות הטלת עונש מאסר בפועל, המלווה בקנס כספי".

וכן ר' רע"פ 3446/18, רע"פ 5060/04, הגואל, רע"פ 4791/08, כהן, רע"פ 7450/09, רע"פ 2843/11, אבו עיד, עפ"ג 2444-03-11, ג'בר, רע"פ 7790/13, חיים, רע"פ 1866/14, אופיר זקן, רע"פ 5064/14, רבחי נתשה נ' מדינת ישראל, רע"פ 2259/16, חנוכיב, עפ"ג 19411-05-18, אבו עוואד ופסיקה דומה רבה.

התקשיתי לתת משקל לטענה, כי הנזק שנגרם לקופה הציבורית בשל מעשי הנאשם הוא לכל היותר 300,000 ש"ח. פסיקה עקבית קובעת, כי בעבירות על פקודת מס הכנסה הנתון הרלוונטי לקביעת העונש הוא מחזור ההכנסות של העסק ולא סכום המס שלא שולם, שהרי אין בית המשפט יכול בשלב גזירת הדין להכנס לשאלות חשבונאיות מורכבות ולנהל במקום הנאשם את ספריו. ר' למשל ע"פ 5783/12 נסים גלם נ' מדינת ישראל :

המבחן הוא מבחן ההכנסה ואין מקום, בנסיבות מעין אלה, לערוך חישוב, כפי שהציע עו"ד וינרוט, ולהגיע לתוצאה חשבונאית המשקפת את המס הסופי אותו היה על המערער לשלם. בדרך המוצעת על-ידי עו"ד וינרוט, יצטרכו "בתי המשפט להידרש לחישובים ולהשערות סבוכים לגבי היקף הכנסותיו והוצאותיו של העבריי, אילו רק היה נוהג כאדם ישר..." (ע"פ 4980/07 כהן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (4.11.2010) בפסקה 35). סבורני, כי אין מקום לערוך חישובים מעין אלה, מה גם שלא הוצגו בפני בית משפט קמא נתונים, המאפשרים לקבוע את הרווח הנקי של המערער, לו "היה נוהג כאדם ישר". לפיכך, אינני סבור כי יש מקום להכנס לחישובים מורכבים, כדי להגיע לסכום הרווח שהפיק המערער, שרק הוא מחוייב במס הכנסה. לענייננו, די בכך שמדובר בהעלמת הכנסות בהיקפים גבוהים ביותר, ואין מקום לחישובים נוספים מעבר לכך.

לפיכך בקביעת מתחם העונש אביא בחשבון את משך התקופה בה פעל הנאשם ואת מחזור ההכנסות אותו העלים.

אדגיש, כי לאור העובדה שנאשם מס' 2 הורשע בעבירות שונות, אשר אין בצידן יסוד של מרמה, והמאשימה נימקה את ההסדר עימו בקשיים ראייתיים והבחנות שבין חלקו לזה של הנאשם, לא אביא בחשבון את העונש שהוסכם עליו ביחס לנאשם זה והוא לא יקבל ביטוי בקביעת המתחם. ר' למשל רע"פ 3446/18, עאמר חרש:

"מערך השיקולים הפועלים ביחס לגיבושו של הסדר טיעון, ובפרט ביחס לענישה, רחב יותר מזה הקיים בפני בית משפט בבואו לגזור את דינו של נאשם בהתאם להוראותיו של תיקון 113 לחוק העונשין (וראו רע"פ 512/13 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (4.12.2013))."

לפיכך מתחם העונש ההולם ביחס לנאשם מס' 1 הוא מאסר, לתקופה שבין 30 ל- 50 חודשים.

נסיבות אשר אינן קשורות לעבירה - נאשם מס' 1

נאשם מס' 1 תושב חברון. אין לחובתו הרשעות קודמות.

למרות דחיות שהצטברו ללמעלה משנה מאז הצגת הסדר הטיעון, עד כה לא הסיר הנאשם את מחדליו. בהודעה מיום 2.9.20 עלה, כי הרשויות היו מוכנות להגיע עם שני הנאשמים להסדר של תשלום סכום של 400,000 ש"ח, אך ההסדר לא נחתם בסופו של יום, בשל קושי של הנאשמים להציג בטוחות לתשלום.

דין והכרעה - נאשם מס' 1

לזכות הנאשם זקפתי את הודאתו במיוחס לו והחסכון בזמן שיפוטי שנלווה לה, וכן את העובדה כי מדובר בהרשעתו הראשונה.

לחובת הנאשם זקפתי את העובדה שלמרות הדחיות הרבות שקיבל, המצטברות ללמעלה משנה, לה הסיר את מחדלי כתב האישום.

לאור האמור למעלה, ראיתי להשית על הנאשם עונש מאסר בצידו הנמוך - בינוני של המתחם.

נאשם מס' 2

בעניינו של נאשם מס' 2 הגיעו הצדדים להסדר "סגור" על פיו שניהם עותרים להשית עליו עונש עיקרי מוסכם של חמישה חודשי מאסר ועונשים נלווים. בשים לב לעובדות כתב האישום, הנימוק כי ברקע ההסדר קושי ראיתי והמדיניות הכללית בדבר כיבוד הסדרי טיעון (ר' למשל בג"צ 625/18, בונדרנקו), אגזור על הנאשם את העונשים המוסכמים. בקביעת גובה הקנס אביא בחשבון את היקפן הכספי של ההכנסות הלא מדווחות ומצב חובם של הנאשמים לרשויות.

לפיכך גוזר על הנאשמים את העונשים הבאים:

נאשם מס' 1

- א. 36 חודשי מאסר בפועל. הנאשם יתייצב למאסר ביום 15.11.20.
- ב. ששה חודשי מאסר, בו לא יישא אלא אם יעבור עבירה על חוק מס ערך מוסף או פקודת מס הכנסה שהיא פשע תוך שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר.
- ג. שלושה חודשי מאסר, בו לא יישא אלא אם יעבור עבירה על חוק מס ערך מוסף או פקודת מס הכנסה שהיא עוון תוך שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר.
- ד. קנס בסך 100,000 ש"ח או שמונה חודשי מאסר תמורתו. הקנס ישולם עד ליום 15.11.20.

נאשם מס' 2

- א. חמישה חודשי מאסר בפועל. הנאשם יתייצב למאסר ביום 15.11.20.
- ב. שלושה חודשי מאסר, בו לא יישא אלא אם יעבור עבירה על חוק מס ערך מוסף או פקודת מס הכנסה שהיא פשע תוך שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר.
- ג. חודש מאסר, בו לא יישא אלא אם יעבור עבירה על חוק מס ערך מוסף או פקודת מס הכנסה שהיא עוון תוך שלוש שנים מיום שחרורו מהמאסר.

ד. קנס בסך 10,000 ש"ח או חודשיים מאסר תמורתו. הקנס ישולם עד ליום 15.11.20.

הנאשם יתאם כניסתו למאסר עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר בטלפונים 08-9787377 או 08-9787336. ככל שלא יקבל הנאשם הנחיה אחרת, עליו להתייצב עד השעה 9:00 במתקן כליאה ניצן ברמלה עם תעודה מזהה והעתק גזר הדין.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים תוך 45 יום.

ניתן היום, כ"ה אלול תש"פ, 14 ספטמבר 2020, במעמד הצדדים.